

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradni ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petstvinica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 553.

V Ljubljani, v četrtek dne 10. aprila 1913.

Leto III.

Naša ljuba Albanija.

Gorje mu, kdor ni zaljubljen v ženjalno politiko providencialnega veleuma grofa Berchtolda in kdor ne poje hozana ob vsaki notici njegovega slavnostnega tiskovnega urada! Avstrija sme misliti le — aech! — z možgani grofa na Ballplatzu; če se predrzne kakšna glava izleči količjak drugačno misel, je to v najmilešem slučaju nepatriotična predrznost, če ni naravnost veleizdajstvo. Ta greh je namreč pri nas že čisto vsakdanja prikazen. Toliko veleizdajniških procesov ni na vsem svetu kakor pri nas; po znanem pravilu, da se nikdar ne vjamejo vsi zločinci, bi moral človek skoraj soditi, da ima Avstrija, če se kosmato vzame, sploh le dve kategoriji prebivalcev: ena šteje policiste, državne pravdnike in kar je s tem v zvezi, druga pa le veleizdajalce. In še je vprašanje, če se ne bi našlo tudi v prvi kategoriji še nekoliko odstotkov takih, ki spadajo v drugo.

Gloriozna politika, ki jo mora vsak blagodušni državljani v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel smatrati za najčistejši ekstrakt vse svetovne modrosti, ima albansko etiketo. Ekselencija Berchtold ima nedvomno ambicijo, da pride njegovo lepo ime v svetovno zgodovino z znamenito opazko »zaščitnik Albancev«. Ker je kot minister, ki je žrtvoval svoj ljubi mir in svojo graščinsko politiko slavi in veličini svoje domovine, seveda velik patriot, pa dovoljuje njegova ljubezniva milost, da sme biti tudi domovina deležna njegove glorioze. Tako je poleg njega tudi Avstrija rešiteljica Albancev, in vsakdo izmed nas, ki se z globokim basom ponašamo kot Avstrijci, si lahko — kot zlomek celote — namesto obligatnega »td.« natisne na vizitnico »odrešenik Albancev«.

Blagodejno bi moralo biti tako veliko čuvstvo v srcu skromnega podanika, ki se je učil zgodovine iz vladno odobrenih knjig in katekizem iz škofijsko potrjenih bukev, pa ve, da so narodi ustvarjeni za svoje pastirje in od Božja postavljene poglavarje. Ali hudobni duh je zasadi škepso in dvom v človeško naravo, in niti vprico čudežnih načrtov našega velikega grofa ne more molčati glas tega peklenskega sadu. Če ni vse zlato, kar se sveti — tako razmišlja hudičevo seme — tedaj nemara tudi ni vse velikost, kar je napihnjeno, in vse modrost, kar je domišljavo.

Na Balkanu žive med drugim ljudstvom tudi Albanci. Pravijo, da nimajo kulture, da ne živijo v njih narodna zavest, da jih ne drži enoten jezik, da so versko razkosani, da so brez zgodovine. Vse to je lahko res ali pa tudi ne — objektivni poznavalec ve, da je resnica pomešana z neresnico — ali vse to ne prihaja v poštev za vprašanje, če imajo Albanci pravico do svobode in neodvisnosti. Taka pravica je utemeljena sama v sebi, in ima jo vsak narod, naj je velik ali majhen, bel ali rumen, star ali mlad. Pravico imajo tudi Albanci.

Toda veliko je naše presenečenje, ko slišimo o pravicah narodov govoriti avstr. državnik. Strme se vprašujemo: Odkad so pravice narodov pri nas na dnevnem redu? Odkar smo na svetu, še ni bilo pri nas takega oficijelnega programa. Kako to, da ljubijo avstrijski ministri naenkrat narode? Da jih ljubijo s tako gorečo ljubeznijo, da kurijo zaradi njih kotle na naših bojnih ladjah in koncentrirajo naše vojake ob naših mejah?

Po pisavi dunajskih oficijoznih listov in po umetničenju naše diplomacije bi bilo posneti, da se grof Berchtold ne ustraši niti vojne zaradi ljube Albanije. Če bi bilo treba voditi vojno z veliko Črno Goro, ali z malo zvezo Rusije, Francije in Anglije, ali z balkansko zvezo, je še skrivnost, katere morda tudi Berchtoldovi astrologi še niso razodeli. Vsekakor je prevzvišeni gospod zelo bojevit, in njegovo geslo je: Vse za Albanijo in za Albance.

Skepsa pa vprašuje: Kdaj so pravzaprav Albanci naprosili nas, ravno nas, za zaščito in pomoč? In česa imamo pričakovati od svoje presenetljive velikodušnosti?

Kajti gospod grof Berchtold vendar ni po svojem poklicu le človekoljub, ampak vodja avstrijskih zunanjih zadev, ki imajo za nas največjega pomena. Politiki altruizem doslej še nikdar ni bil tako velik, da bi bilo obveljalo načelo: Vse za našega bližnjega, pa naj nas pri tem hudič vzame.

Zdi se pa skoraj, da bi hotela Avstrija neadoma uveljavljati to novo načelo. To bi bilo obžalovati, ker je metoda skrajno neekonomična. Eksperiment uresničenja narodnih pravic bi se dal doma veliko ceneje izvesti. Če je grofu Berchtoldu ideja narodne avtonomije in pravice manjšin tako sveta, kakor bi bilo soditi po njegovih akcijah, bi našel v Avstriji in na Ogrskem najhvaležnejše polje za to, pa nam ne bi bilo treba v ta namen pošiljati oklopnice pred Bar in eksercirati nad Kotorom. In ne bi nam bilo treba poslušati razdražljivih kritik kakega črnosotenskega grofa Bobrinskega.

Ali grof Berchtold hoče partout izveličati Albance.

Ne bomo se preveč ozirali na to, da so se nam le rogati celo v Carigradu, kjer so doslej lesetletja igrali zaščitnike. O Albanijsko pravijo

Turki, na je mrtvorjeno dete, ker se nemara lahko razlaga s tem, da ni več turška. Ali brez obzira na sodbo Turkov, ki imajo v svoji domači nesreči še toliko ljutega humorja, da brijejo norce iz nas, je dovolj momentov, ki bi lahko pripravili dobrega, požrtvovalnega Avstrijskega premišljevanja.

Na Dunaju so neke aristokratske kapacitete reševale Albance s pomočjo nekega Derviš Hime, ki roma po Evropi kot zastopnik Albancev. Že pa se oglašajo albanski izseljenci v Sarajevu z energičnim protestom, da si lasti Derviš Hima pravico zastopati Albance, ki mu niso dali za to nobenega pooblastila.

V Italijo so prišli te dni člani takozvane provizorične vlade albanske, in seveda so tudi precej govorili. Beg Izmajil Kemal je sprejel med drugimi žurnalisti tudi urednika lista »Giornale d' Italia«, in mu je govoril o skrivnostnem poslanstvu avstrijskih častnikov v južni Albaniji, ki naj bi organizirali Albance za boj zoper balkanske zaveznike, pa je dejal, da poznajo Albanci prav dobro egoistične namene Avstrije, katerih niti v sanjah ne bodo pospeševali.

Med tem ko se Berchtoldove ladje pripravljajo, da osnujejo Albanijo, medtem ko se naši vojaki vadijo, medtem ko bombardira Avstrija balkanska glavna mesta in vso Evropo z notami, nam torej Albanci že a priori — osle kažejo.

Čemu torej? Čemu bomo plačevali težke milijone? Čemu uničujemo zadnje simpatije, ki jih imamo na Balkanu? Čemu si kvarimo pogoje za boljše gospodarske zveze? Da je nesrečna ljubezen v pesmi prebavljiva, mora biti lirika že izredno krasna. V praktičnem življenju je pa fant, ki zdihuje in obspava z darili deklet, medtem ko se mu ljubica smeje in kokečira z drugimi, le tepec.

Izmajil Kemal je včas — pravijo — dobil lepe denarce iz Avstrije. Danes mu je Avstrija že — Hekuba. In avstrijsko ljudstvo naj se navdušuje za tako ljubezen!

Ali Rusija lahko začne vojno?

Vpliv notranje politike na zunanjo politiko ruskega carizma.

Spisal Gregor Aleksinski.

Socialistično časopisje vsega sveta konstatira, da je ruski carizem eden glavnih provzročiteljev vojne na Balkanu in da je pogoje za vojno pripravil s temnimi spletkami svojih diplomatov. Ob tej priliki je gotovo zanimivo, ako podamo razvolno zgodovino zunanje politike ruske avtokracije in skušamo rešiti naslednja vprašanja: Katere so gonilne sile v tej politiki? Na kaj se opira mednarodni vpliv Rusije? Ali je carizem dosti močan, da bi mogel začeti vojno?

Skušali bomo odgovoriti na ta vprašanja.

I.

Znano je, da je rusko življenje do današnje dne ohranilo precej fevdalnih potez. Opazimo jih lahko v organizaciji centralne vlade, lokalne uprave in v pravosuđu, in ravno tako jih lahko vidimo v zunanji politiki in v organizaciji vojne sile carizma.

Tekom zadnjih dvesto let je imela Rusija 72 mirovnih in 128 vojnih let. V teh 128 letih je imela Rusija 35 vojn, od katerih jih je bilo 28 zunanjih in dve notranji. Od 35 zunanjih vojn je imelo 22 namen razširiti državne meje, to se pravi, da so imele namen osvojiti zemljo. Vse te vojne so bile napadalne vojne. Posledica teh dveh vojn stoletij je bila, da so se meje ruskega cesarstva od severa proti jugu razširile nad 4000 kilometrov in preko 8000 kilometrov od vzhoda proti zapadu. Do sedaj je Rusija razširila svoje meje za 17.000 vrst (vrsta = 1.066 kilometrov) in ima osem držav za svoje sosedje. 1500 vrst je dolga meja med Rusijo in Švedijo, 1107 vrst z Nemčijo, 1142 z Avstrijo, 700 z Rumunsko, 488 s Turčijo, 2000 s Perzijo, 1888 z Afganistanom in več kot 900 vrst se razprostira med Rusijo in Kitajcem.

Po oficijelni statistiki je Rusija v vojnah v osemnajstem in devetnajstem stoletju izgubila skoraj tri milijone ljudi (2.800.000). Pri tej izgubi ni všteti 400.000 mož v rusko-japonski vojni.

Politični rezultat teh vojn se kaže v zamožnosti in pretezanju notranjega in zunanjega življenja v ruski državi.

»Ker je Rusija širila svoje meje na vse strani, je zasedla tuja ozemlja, na katerih so bivali razni tuji in Rusiji sovražni narodi. Danes naše zunanje meje obsegajo ljudi, katerih ne vežejo trdne vezi z ruskim ljudstvom, in v tem zmislu so meje leta 1900 z vojaškega stališča manj ugodne, kakor so bile v letu 1700.«

To je povedal gospod Kuropatkin, prejšnji vojni minister, v poročilu, katerega je leta 1900 predložil carju.

Dasiravno je osvojevalna politika z mednarodnega in vojaškega vidika delala državi mnogo težkoč, je bila za notranjo politiko ruske avtokracije in ruskega plemstva dobroosna. Osvojitve, ki so odpirale vedno nova ozemlja kmečkemu naseljevanju, so ohranile stare gospodarske oblike, ekstenzivni obrat in so ovirale prehod v intenzivno poljedelstvo. Ta gospodarska zaostalost je tvorila pravo podlago

za napotlačansko razmerje med veleposestnikom in kmetovalcem, kakor tudi za obstoj avtokracije, ki je imela svojo oporo v plemstvu. Kadar je bilo osvojeno kakšno ozemlje, je car razdelil najboljša zemljišča med višje uradnike, osebe carskega spremstva in dvora, kakor tudi med plemiče. Poleg zemljišč je vlada oddala aristokratom v novih provincah tudi upravna mesta.

Zgodovina rusko-japonske vojske dokazuje, kako je zunanji politiki carizma še vtisnjen fevdalni pečat: ko je Rusija zasedla polotok Liao-Tung s Port Arturjem, je car poslal admirala Aleksejeva za »namestnika« tjakaj; Aleksejev je organiziral tisto razupito trgovsko podjetje na obrežju reke Jalu, pri katerem so bili car in nekateri njegovi sorodniki in prijatelji zainteresirani in ki je bilo pravi vzrok za rusko-japonsko vojno. Iz poročil ruskih in zunanjih častnikov je bilo spoznati, da se je zgodilo proti volji zunanega in vojnega ministrstva, da je ta spor povzročil vojno, in da je vojna nastala le zavoljo carja in njegovega spremstva, ker so imeli le svoje osebne, materialne interese pred očmi.

Ravnatoko stremila rusko plemstvo in njegov kronani zastopnik, kot nazadnjaški razred v pravem pomenu besede, v mednarodnem življenju za istimi cilji političnega nazadnjaštva v notranjih zadevah države. V prvi periodi devetnajstega stoletja je ruski carizem igral vlogo »mednarodnega žandarija«, ko se je boril proti republikanskim idejam in revolucionarnemu stremeljenju v celi Evropi. Aleksander I. je samjal o tem, »da bo strl glavo hidri francoske revolucije«. »Sveta alianca« in pogodba z leta 1815 sta bila zanj sredstvo, da bi dosegel ta cilj in utrdil v Evropi monarhistična načela. Nikolaj I. je poslal svoje vojake, da bi udušil revolucijo na Ogrskem (1849). Celo kasneje, pod Aleksandrom III., ko so okolišine prisile carja, da je stopil v zvezo z brezversko in republikansko Francijo, je skušala ruska vlada vplivati na notranje zadeve francoske republike. Znan je slučaj, da je ruski carizem po svojem organu, poslaniku v Parizu, izjavil vladi republike, da v Rusiji ne želijo, da bi neka gotova politična oseba postala šef francoskega kabineta. Carizem je menil, da so nazori omenjene osebe preradikalni in prenapredni.

Odločbe notranje politike so vedno vplivale na zunanjo akcijo ruske monarhije. Veselje, ki ga provzročajo zmage, je sintralo za sredstvo, s katerim se lahko vpliva na domišljavost podložnikov, z druge strani se pa lahko z mednarodnim značajem države opraviči podjarmljenje ljudstva po samoderžtvu. Vselej, kadar je imel carizem dosti vzrokov, da se je bal revolucionarnega gibanja, se je hitro zapletel v vojno pustolovščino: vstaja dekabrstov (1825) je povzročila, da je pričela četrt rusko-turška vojna (1828/1829); pred krimsko vojno je bilo veliko revolucionarno gibanje (zarota Petračevskega). Isto velja za vojno leta 1877/1878 in rusko-japonsko vojno. Višji uradnik, knez Urušov (prejšnji guverner Besarabije) pripoveduje v svojih spominih, da je hotel carizem vojno proti Japonski izrabiti, da bi odpravil nezadovoljnost v ljudstvu. »Člani vlade«, pripoveduje Urušov, »so izrekli po prvih bojih, da upajo, da bo vojna oživila patriotizem, ustavila vladi sovražno propagando in olahkočila lokalnim avtoritetam vzdrževanje javnega reda in miru.«

Velikanski poraz, ki sta ga provzročila japonska armada in brodoge, kateremu je sledil mogočen revolucionaren vihar, dokazuje, da iz zivačaja in brutalna politika na zunaj ni vedno dobro sredstvo proti notranji revoluciji. Na tajni konferenci, na kateri se je razpravljalo o mornaričnem programu (30. septembra 1906), je rekel ruski finančni minister, da je rusko-japonska vojna povzročila, da bodo v Rusiji pričeli pisati drugo zgodovino. »Mi ne smemo razpravljati o starih spornih točkah«, je poudaril, »ker nas usoda sili, da razvijamo mirno in previdno politiko.«

Ljubljana in Kranjsko.

— Extra austriam non est vita, et si est vita, non est ita. Najočividnejši »uspehi« avstrijske zunanje politike so pomanjkanje, obup, bolezen in nemalokdaj tudi gospodarski propad rezervistov in njihovih družin. Na tisoče rezervistov bo leta in leta čutilo posledice stradanja in prezebanja ob mejah na svojem zdravju, na gnotnem položaju. Na tisoče družin rezervistov živi doma v bedi. A naša država ni pozabila nanje, temveč jim pošila rešilnega angela v osebi — davčnega eksekutorja. Rezervist S., oče petih otrok, je bil vpoklican v decembru 1912 in se do danes še ni vrnil. Njegova žena je vsled pomanjkanja in vsled vednega strahu pred vojno, ki ga znajo patriotje tako lepo zbuhati, zboleva. Pet otrok, ki so še vsi potrebni nadzorstva, ima tudi še povrh vseh skrbi in v tem položaju je storila uboga žena strašen zločin — državi, ki vendar tako krvavo potrebuje denar, ni plačala dohodninskega davka za svojega moža. Pri davkih pa ne pozna naša država nobene šale. 26. marca je prišel v hišo davčni eksekutor, da dá cesarju, kar je cesarjevega...

— Epidemična »pobožnost«. Tercialke v krilih in v hlačah razširjajo po dopisnicah to-le »molitvico«: »Gospod Jezus, usmili se človeštva in varuj nas s svojo dragoceno krvjo vseh

nevarnosti. Daj, da živimo v tebi. Amen.« — Vsak prejemnik mora, če hoče postati deležen velikih odpustkov, devetkrat prepisati to čarodajno molitvico in jo razposlati devetim znanecem. Če vsak uboga pobožni nasvet, se molitvica v kratkem razmnoži v neskončnost: 1 — 9 — 81 — 729 — 6561 — 58.049 — 522.441 — 4.701.969 itd. Ni dolgo, kar smo poročali o podobni progresiji pobožnosti in mislimo, da smo zadel v tarčo z domnevo, da se za vso to pobožnostjo skriva kupčijski trik poštnega erarja, kateremu sicer ni toliko na tem, da okrajša trpljenje duš v vica, kakor za to, da prodaja čim več dopisnic; komad po 5 vinarjev.

— Predavanje sodruga Ivana Cankarja. V soboto ob 8. zvečer predava sodrug Ivan Cankar v Mestnem domu o predmetu »Slovenci in Jugoslovani«. Vstop prost. Pobirali pa se bodo prostovoljni prispevki v pokritje stroškov.

— Policijske ljubeznivosti. Predvčerajšnjim je policijski stražnik na Ahaclevi cesti ustavljal pasanta, ki se je njegovemu strogu očesu zdel »sumljiv«. Pregledoval je njegove spise, med drugimi tudi ljubavno pismo, ki jih pa ni razumel, ker so bili pisani v slovensčini. Ker aretiranec ni znal nemški, ga je stražnik odvedel meni nič tebi nič k svojemu v isti ulici stanujočemu tovarišu na dom, kjer se je izkazalo, da je čuvar postave ustrelil kozla. Želeti je prav odločno, da se taki slučaj ne ponavljajo in da policija priznava občinstvu s podobnimi ljubeznivostmi. Jezikovna neusposobljenost ni opravičila takega neprijetnega policijskega nadlegovanja in dolžnost policijskega ravnateljstva je, da uporablja za službo povsem, torej tudi jezikovno kvalificirane ljudi!

— Okrasite okna s cvetjem in z zelenjem! Občinski svet ljubljanski je sklenil na javni seji dne 8. oktobra 1912, da se razpiše tudi za leto 1913 nagrade za najlepša, s cvetjem ali zelenjem okrašena okna, verande, trgovske portale in pomole. Nagrade pa ne bodo več denarne, nego bodo obstajale iz književnih publikacij v lepih izdajah in iz predmetov umetno obrtnega značaja. Kdor tekmuje za nagrade, se mora mestnemu magistratu sam pismeno prijaviti. Posestnikom okusnih cvetličnih dekoracij, ki se h konkurenci ne priklasio, a se bodo odlikovali s posebnim bogastvom in z okusnostjo sestave cvetličnih barv, pa bodo občinski svet priznal priznanice v obliki diplome dvobarynega tiska in s trobarvno reprodukcijo originalne slike Ljubljane. Da se razvije cvetje na oknih in terasah pravočasno, je treba dovršiti vse predpriprave najkasneje do konca meseca aprila. Cvetlice naj se vsade v dobro vrtno ali gozdno prst ter naj se hranijo v lesenih, lično popleskanih zabojih, ilovnatih ali lončenih posodah, ki imajo potrebne odprtine za odtok vode. Najugodnejše za uspevanje cvetlic in zelenja leže okna in pomoli proti jugu, jugozahodu ali jugovzhodu; najneugodnejše pa proti severu, zahodu ali vzhodu. Čim več solnca in zraka imajo cvetlice, tem bolje uspevajo. V opoldanskih in prvih popoldanskih urah je treba cvetlice pred hudimi solničnimi žarki zasenčiti. Zalivanje naj se vrši vsak dan v mraku in sicer tako, da se listi in stebila obenem umijejo in oprostijo prahu. Posamezne liste je treba včas tudi še posebej osnažiti in v vodi kopati. Da se zatire mrčes, naj se operejo cvetlice z milnico ali z vodo, v kateri se je namakal tobak. Nato se morajo cvetlice vselej umiti s čisto vodo. Paziti pa je pri tem, da se prst ne zmoci preveč, ker sicer začno koreninice gniti. Za balkone in terase najprimernejše rastline so: Plezavke in ovijavke: cobaea scandens, zvončasta trtnica z modrimi in lilastimi cvetovi, spočetka zvončaste, kasneje zvezdaste oblike. Raste naglo in doseže višino 10 metrov; mauranda barclayana z modrimi, odolinčastimi cveti; humulus lupulus, običajni hmelj, humulus lupulus aureus, zlatocvetni hmelj ali najlepši humulus lupulus japonicus, japonski hmelj, ki nosi mnogoštevilne rdečkastobe cvete. Jako ugodne so različne gralice, zlasti dišeči lathyrus odoratus. Zelo priporočljivi so razni slaki, zlasti škrlatna ipomoea purpurea, ki poganja najraznobarnejše cvetje na istem stebelu. Takisto zelo ugodna je divja trta ampelopsis quinquefolia, ki je vztrajna na vseh prostorih in kapucinska kreša, troleum majus. Balkonske rastline, ki so prav dekorativne, a niso plezavke, so zlasti priporočljive sledeče: raznovrstne pelargonije (geranium), fuhsije (ne za južnoležeča okna ugodne), begonije, mačhe, nagliji, muškati, petunije, verbene, balzamine, astre, levkoje, vrtnarski belušji (spargliji), azaleje, kamelije in razne druge cvetlice v lončkih. Paziti je, da ne zamori cvetja slana, ki se včasih pojavlja še sredi maja, zlasti okoli »treh ledenikov«.

— Preiskava jajc. Tržno nadzorstvo je večeraj dopoldne v svojih uradnih prostorih z električno lučjo preiskalo 1100 jajc in dognalo, da izmed vseh niti eno ni bilo pokvarjeno.

— Strah v mraščevem gozdu. Novomeško okrožno sodišče je obsodilo na pet mesecev ječe 21letnega Franceta Ravbarja iz Jurške vasi. Ta je v gozdu med Mraševim in Vavto vasjo prežal na šolske deklice, da bi jih posilil. Pri tem si je navadno obraz črno pomazal in otroci so mislili, da je strah. Fant je perverzen. Prišel je lov na deklice že pred tremi leti in napadal le deklice v starosti 8 do 10 let.

— Konj ga je ubil. V Goričici pri Preserju je dne 7. t. m. ob 2. popoldne ubil konj 32letnega posestnika sina Ivana Turšiča iz Rakinke. Hotel mu je zavezati rep, a konj ga je udaril tako, da je revež takoj izdihnil.

— Tatvina na trgu. Včeraj dopoldne je bil na Vodnikovem trgu posestnici Antoniji Jenčičevi iz Petelinje vasi ukraden lep, velik petelin. Tatvine je sumljiv mlad moški, ki jo je pa takoj odkuril s trga.

Istrija.

— Seja. Podružnica »Unije« rudarjev v Idriji ima svojo sejo v nedeljo dne 13. t. m. ob 8. zjutraj v društvenih prostorih v Idriji.

— Seja skupnega odbora Občnega konsumnega društva v Idriji se vrši v nedeljo 13. t. m. ob pol 11. dopoldne v društveni pisarni.

— Modra rešitev. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da ostane poštna uprava za prevažanje pošte Idrija-Logatec še nadalje v rokah sedanega poštarja Muleja iz Logatca. Za avtomobilno pošto zvezo poroča poštna direkcija, da je cesta preslaba. Zato se je morala prošnja mestne občine, c. kr. rud. predstojništva in zasebnika g. Val. Lapajneja tako rešiti, da bo še nadalje kvekal Muleja ključna pošta iz Logatca v Idrijo in nazaj po štiri ure na dan. Če se tega ne sramujejo reševalci zahtev sami, naj bo še nam pravo, saj če država noče za nas skrbeti pa skrbi privatni podjetnik za osebni promet. Radovedni smo, kaj poroče k temu rudniški predstojnik g. dvorni svetnik Billek, ker je že pred dvema mesecema izjavil, da ima zagotovilo avtomobilne poštne zveze v rokah.

— Priprave za proslavo delavskega praznika 1. majnika že pridno delajo naše delavske organizacije. Delavstvo se naproša, da že sedaj za svoj delavski praznik agitira. Kar se tiče prireditve, bomo pravočasno razglasili.

— Občinski odbor mestne občine Idrijske je imel javno sejo dne 27. sušca t. l. ob 6. uri zvečer v mestni dvorani. Ker »Slovenec«, oziroma njegov poročevalec iz zlobe ali pa vsled nesposobnosti sklepe te seje po svoje zavija, priobčujemo zapisnik seje doslovno; glasi se: Prisotni: žup. Ivan Straus, svetovalci: Fran Čuk, Andrej Primožič, Josip Rupnik, Josip Kerševan. Odborniki: Fran Kosmač, Ivan Kavčič, Anton Knap, Jakob Kristan, Josip Modrijan, Valentin Čibej, Leopold Troha, Josip Vitouš, Filip Vidic, Andrej Lipušček, Ivan Velikojne, Fran Bogataj. Namestniki: Anton Bratuš, Jakob Kavčič, Anton Kos, Josip Mlakar in Ignacij Troha. Zapisnikar Julij Novak, mestni tajnik. Župan Ivan Straus konstatuje sklepčnost otvori kejo ob 6. uri in imenuje za overovatelja sejnega zapisnika svet. Josipa Rupnika in odbornika Josipa Modrijana. 1. Računski zaključek mestne občine za leto 1912. Župan Ivan Straus poroča, da so bili računi postavno dobo javno na ogled razpoloženi, a se kake pritožbe ni podalo. Predsednik gospodarskega odseka odbornik Andrej Lipušček poroča, da so račune pregledali člani gospodarskega odseka in vse v popolnem redu našli. Predlaga, da se računski zaključek mestne občine za leto 1912. odobri. Po nekaterih pripombah odbornikov Ivana in Jakoba Kavčiča ter pojasnil župana Ivana Strausa, glasuje za predlog občinskega odbornika Lipuščeka 14 odbornikov, proti 5. Predlog torej obvelja z večino glasov. (Glasovala sta torej tudi dva odbornika S. L. S. ker je bilo socialno demokratičnih in liberalnih odbornikov navzočih le 12; ni torej tako, kot piše »Slovenec«, da so račun odobrili le socialni demokratje in liberalci. Dva od odbornikov S. L. S. pa nista bila ne za, ne proti, torej tudi ne soglašata s svojo stranko.) 2. Novo sklepanje o določitvi občinske doklade za leto 1913. vsled dopisa deželnega odbora z dne 10. svečana t. l. št. 2827. Župan Ivan Straus poroča, da zahteva deželni odbor v Ljubljani z ozirom na stališče c. kr. deželne vlade, ki načelno ne pritrjuje pobiranju različnih dokladov na posamezne vrste davkov, da se ponovno sklepa o določitvi občinske doklade za l. 1913. Občinski odbor je bil namreč v svoji proračunski seji z dne 23. listopada 1912 sklenil, da se v svrhu pokritja primanjkljaja v občinskem proračunu za leto 1913. pobira od hišnogajmanskega davka po 50%, od vseh drugih direktnih davkov, pa po 97% občinske doklade. Če bi se opustilo diferenciranje, bi bilo treba določiti na vse davke 93% odstotno občinsko doklado. To pa bi bil prehud udarec za itak močno obremenjene hišne posestnike. Občinsko starešinstvo se je o tem posvetovalo in predlaga, da ostane pri diferenciranju občinske doklade, kakor jo je sklenil občinski odbor v seji dne 23. listopada 1912. Po kratki razpravi obvelja predlog soglasno z dostavkom, da županstvo posreduje pri c. kr. rudniškem ravnateljstvu v Idriji, da umakne svojo pritožbo proti diferenciranju občinskih dokladov. 3. Razširjenje mestne klavnice. Župan Ivan Straus poroča, da je dalo županstvo izgotoviti načrt za razširjenje mestne klavnice. V to svrhu pa bi bilo treba odkupiti od c. kr. erarja del parcele št. 427/1 kat. obč. Idrija v približni izmeri 287 m². Potrebno zemljišče bi odstopil c. kr. erar po 12 stot. za kvadraten meter. Starešinstvo predlaga, da se nakup zemljišča za razširjenje klavnice dovoli. Sprejeto soglasno. 4. Slučajnosti. Župan Ivan Straus poroča, da je v zadnjem času odredilo c. kr. ministrstvo za javna dela, da ubogi neerarski otroci na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji ne dobivajo več brezplačno šolskih potrebščin. Posredovanje županstva pri c. kr. rudniškemu ravnateljstvu je ostalo brezuspešno. Mestno starešinstvo predlaga zatagadelj, da se poravnajo šolske potrebščine za uboge neradarske otroke iz občinskih sredstev. Po daljši razpravi obvelja soglasno predlog mestnega starešinstva. Občinski odbornik Ivan Kavčič predlaga, naj županstvo potom šolskih vodstev prepove šolski mladini hoditi po travnikih in sploh obdelanih zemljiščih, ker se s tem napravlja po nepotrebnem posestnikom velika škoda. Tudi naj se psi, ki so brez znamk, polove in pokončajo. Občinski odbornik Josip Modrijan želi, da

prične občina predvsem izvrševati ona dela na javnih potih in cestah, ki so ostala še iz prejšnjih let neizvršena, dasi so bila odobrena od občinskega odbora. Občinski svetovalec Josip Kerševan prosi župana, da potrebno ukrene, da se v stranskih ulicah ne bo prenašlo vozilo. Občinski odbornik Ivan Kavčič se v tem oziru pridružuje tudi glede avtomobilov. Občinski odbornik Alojzij Uršič želi, da županstvo dela na to, da se bo razširil most čez Idrijco. Občinski odbornik Andrej Lipušček vpraša, kaj je z zgradbo javnega perišča. Župan Ivan Straus da potrebna pojasnila in obljubi, da bo upravljal vse podane želje in nasvete. Ker se nobeden več za besedo ne oglasi, zaključijo župan Ivan Straus javno sejo ob 7. zvečer in se zapisnik sklene in podpiše. — Pripominjamo, da je pravilno sestavljen zapisnik v celoti potrdil in podpisal Josip Modrijan kot overovatelj. Priporočamo v prihodnje »Slovencu« malo več objektivnosti.

Stajersko.

— Socialno demokratična zmaga pri občinskih volitvah. V Rottenmannu na Zgornjem Stajerskem so sijajno zmagali socialni demokratje pri občinskih volitvah. Socialistični kandidati so dobili od 176 do 213 glasov, krščansko socialni pa od 22 do 93.

Goriško.

— Nabrežina. Podružnica kamnarskih delavcev v Nabrežini sklicuje svoj redni občni zbor na dan 11. t. m. ob 2. popoldne v svoje društvene prostore v Nabrežini z dnevnim redom: 1. Poročila: a) blagajnika; b) tajnika; c) revizorjev. 2. Volitev podružničnega odbora in revizorjev. 3. Poročilo sodr. Müllerja z Dunaja. 4. Razni predlogi in nasveti. Občni zbor se prične točno ob določeni uri. Članom priporočamo točno udeležbo. — Odbor.

— Konferenca socialno demokratične stranke za ajdovski okraj. Dne 6. t. m. je bila konferenca socialno demokratične stranke za ajdovski okraj v Skriljah pri sodrugu Vrčonu. Sklepalo se je o kandidaturah za deželnozborske volitve in o praznovanju prvega maja. Konferenca se je udeležilo lepo število sodrugov iz različnih občin. Zanimanje za bodoče volitve je veliko, ker je nezadovoljnost nad dosedanjim gospodarstvom v deželnem zboru in odboru velika. Poročilo in sklepi so se odposlali odboru deželne organizacije v Gorici, ki bo na svoji konferenci naše sklepe pretresala. Govorilo se je tudi o našem časopisu ter nabralo za milijonski vinar 620 vinarjev. Glede praznovanja prvega maja se je sklenilo: sodrugi iz vseh občin pridejo korporativno v Dobravlj, kjer bo imelo ondotno »Bralno in pevsko društvo« veselico z našo udeležbo in pomočjo na prostoru Kmečkodelavske gospodarske zadruge v Dobravljah. Socialno demokratična stranka pridobiva vedno več somišljenikov med našim kmečkim ljudstvom, ki postaja boljbolj pristopno socialističnim idejam.

— Deželnozborske volitve na Goriškem se bodo vršile po tem redu: splošna kurija voli 13. julija t. l., eventualna ožja volitev bo 20. julija. Kmečke občine volijo 24. julija. Trgi in mesta volijo 1. avgusta. Veleposestvo voli 10. avgusta.

— Grof Coronini, kandidat za deželno glavarstvo na Goriškem? Korespondenca Austria poroča, da je dobil višježdelni sodni svetnik v Gradcu, grof Coronini, poziv, da naj kandidira v goriški deželni zbor, češ, da je določen za goriškega deželnega glavarja.

— Aretacija prof. Finžgerja. V soboto se je razširila po Gorici vest, da so aretirali prejšnjega okr. šol. nadzornika Finžgerja. Ob 9. zjutraj je prišel pol. nadkomisar dr. Casapiccola na moško učiteljske, dal je poklicati Finžgerja in potem sta šla skupaj na policijo. Tam so ga zadržali, po zaslišanju so ga odpeljali v sodne zapore v ulico Dogana. Vzrok te aretacije je sum, da je Finžger soudeležen pri defraudacijah v okr. šol. svetu. Defraudirana svota znaša samo za 1911. in 1912. 33.000 kron. Ta aretacija je zbudila splošno senzacijo.

JUGOSLOVANSKA SOCIALNO DEMOKRATIČNA STRANKA V TRSTU.

Sodrugi iz mesta in okolice vabimo na

strankino zborovanje

ki bo v nedeljo ob 4. popoldne v »Delavskem domu«, ulica Madonnina 15. Dnevni red:

občinske volitve.

Dnevni red zborovanja je torej izredno važen. Sodrugi iz mesta in okolice dobe na tem zborovanju poslednja navodila glede na volilne priprave in podana bo na tem zborovanju parola, s katero pojdemo v volilni boj. Potrebna je zaradi tega polnoštevilna udeležba vseh sodrugov in sodružic in se priporoča zlasti volilnim odborom, naj bodo ob določeni uri vsi v »Delavskem domu«. Pred zborovanjem bo v prostorih političnega odbora na razpolago odbor za vsakovrstna volilna pojasnila onim, ki bi kako pojasnilo potrebovali.

Za politični odbor:

Fr. Milost, predsednik. R. Golouh, tajnik.

Vestnik organizacij.

Knjižnica šišenske podružnice »Vzajemnosti« se v sredi aprila otvori. Knjige so že pri knjigovozu, potrebne iskavine so tudi gotove. Zelja šišenskih sodrugov se torej v kratkem izpolni, imeli smo knjižnico izbranih leposlovnih knjig. Ob tej priliki opozarjamo člane, da agitirajo med svojimi znanci in prijatelji za pristop k podružnici, čim več članov bo imela, tem več koristi bo lahko nudila svojim članom.

Šolsko-poljska podružnica »Vzajemnosti« ima dne 13. aprila 1913 v gostilni pri Bončarju, Poljska cesta 28, svoj sestanek točno ob 10. dopoldne. Sodrugi poljskega okraja, udeležite se sestanka polnoštevilno. — Odbor.

Seja šišenske podružnice »Vzajemnosti« se vrši v četrtek 10. aprila ob 8. zvečer v pisarni Konsumnega društva. Seja je važna.

Trst.

— Volilna borba je od italijanske in slovenske nacionalistične strani že uvedena. Vseeno je pač, kaj si mislijo ljudje o načinu, po katerem je bila ta volilna borba uvedena od imenovanih dveh strank. Res je, da se ni slišalo na dveh nedeljskih nacionalističnih shodih niti ena beseda o gospodarskih in socialnih občinskih vprašanjih. Kakor da sta se dogovorila, sta dr. Wilfan in dr. Ara ostentativno molčala o vseh perečih vprašanjih tržaškega prebivalstva. Govorila sta na način, kakor da nimajo slovenski in italijanski Tržičani nobene druge skrbi, kakor navduševati se za italijanski ali slovenski Trst in si medsebojno pobijati buče, kakor da gre za zelne glave. Tudi mi ne bi imeli nič proti temu, ako bi vodilo tako politiko le meščanstvo obeh narodov, eno meščanstvo, ki res pričakuje koristi od tega, ali ostane Trst italijanski ali pa postane slovenski. Delavstvo ne more in ne sme slediti taki agitaciji ne samo zaradi tega, ker nosi taka agitacija na sebi že znake nacionalistične degeneracije in nacionalističnega delirija, marveč tudi zato, ker je taka agitacija delavstvu direktno in indirektno škodljiva. Bo li ostal Trst italijanski, ali pa bo postal slovenski, je vprašanje, ki ga ne bodo rešili ne italijanski ne slovenski nacionalci. Trume delavcev italijanskih in slovenskih bodo prihajale v Trst in zopet odhajale, kakor bo pač dela na razpolago. In ti delavci ne bodo ne prihajali ne odhajali ne na ljubo slovenskih ne na ljubo italijanskih nacionalcev. Sila življenja jih bo pognala sem in drugam kot vedno. Dolžnost je le, da se zagotovi tem delavcem povsod, v našem slučaju v Trstu, eksistenca, ki bo vsaj nekoliko odovarjala človeški. V imenu italijanstva je delala in dela še vedno italijanska nacionalistična stranka čisto navadno meščansko, kapitalistično občinsko politiko. Vse tržaški občinski davčni sistem nosi pečat kapitalizma. Vse občinsko imetje je upravljano v strogo kapitalističnem duhu. Stavbinska in zemljiška politika ni bila, od vstopa socialnih demokratov v mestni svet, nič drugega kakor koncesija tržaškim hišnim in zemljiškim posestnikom. Celo vprašanje novih tramvajskih prog, vprašanje pogodbe s tramvajsko družbo, vodovodno vprašanje, vprašanje dobave plina iz škedenjskih plavčev so nameravali rešiti v strogo kapitalističnem duhu zanemarljivo občinske in ljudske koristi. Trosi se še vedno denar za luksuse, dočim puščalo ljudstvo gniti v umazanih stavbinskih smetiščih nakupičeno kakor sardale v sodu, ne meniš se za higijeno, ne za zdravje, ne za snago. Šele socialni demokratje, oni socialni demokratje, katere bi Wilfan in Ara rada spravila iz mestnega sveta, šele oni so prisilili italijansko občinsko večino, da se je začela pečati s socialno politiko in tem socialističnim pionirjem se imamo tudi zahvaliti, da nas na Vrdeci, pri Sv. Alojziju, v Rocolu in pri Sv. Anji pozdravljajo lepa čedna občinska stanovanja, zgrajena na pritisk socialistov, da se iztrebi mesto stavbinske nečednosti in da se znižajo stanovanjske cene. Kaj so pa naredili v mestnem svetu koristnega za okolico gospodje slovenski okoličanski mestni svetovalci. Desetletja že zastopajo gospodje v mestnem svetu okolico in okolica propada bolj in bolj, ker se zanje ne zmenijo ne italijanski, ne slovenski nacionalci. Kedar so gospodje Wilfani & Comp. izpregovorili besedo v mestnem svetu na korist revnega proletarijata. Delo slovenskih nacionalcev v mestnem svetu je 0—0. Ko so stopili v mestni svet, so začeli očitati Mraku, da ni pravi Italijan in so svoje delovanje končali s tem očitkom. Vzemite, gospodje, knjigo v roke, preštudirajte občinska vprašanja, pre-

študirajte bedo, ki kraljuje med slovenskim delavstvom enako kakor med italijanskim, in se bodele prepričali, da ni prav nič čudno, ako se zde pametnim delavcem vaše nacionalistične burke navadne limanice, s katerimi bi radi odtegnili delavca od edine prave poti, ki vodi do človeškega življenja in do enakopravnosti, od proletarske solidarnosti in od socializma. Radi verjamemo, da je zlasti dr. Wilfanu, temu reprezentantu slovenske burkizacije, socialna demokracija trn v peti. Radi verjamemo, da so mu socialisti neprijetni. Toda gospod odvetnik in svetovalec, ki si želi velikega volilnega boja, se lahko pomiri. Socialna demokracija bo izšla iz predstojećih volitev ojačana in število njenih zastopnikov bo v mestnem svetu večje kakor sedaj. Preko njega in preko vseh nacionalizmov pojde socialna demokracija naprej zmagovito v bodočnost in bo pri svojem velikem socialnem delu rešila tudi narodno vprašanje, katerega niso bile sposobne dosedaj rešiti nacionalistične stranke. Veliki boji se pa bijejo velikimi ljudmi, ne pa z dr. Wilfani, ki nimajo v sebi nič drugega kakor kupček sovraštva proti socialistom, kakor se najde to sovraštvo pri vsakem malem kaplančku in pri vsakem štreberčku s štirimi kronami dnevne plače.

Socialno politični pregled.

— Kapitalizem — mala obrt in delavstvo. (Razmere v nabrežinski kamnarski industriji.) V Nabrežini se je razšopirala delniška družba »Cava romana« in nekateri zaslepljenci verujejo celo v njeno »velikodušnost«. »Cava romana«, kapitalistično podjetje najčistejšega sistema, se vedno bolj širi, družba gradi zgradbe za najmoderneje stroje in je na potu k velekapitalističnemu podjetju. Vzpredno z razširjenjem »Cave romane« propada naša mala obrt. Vsakdo ve, da je danes v Nabrežini velika gospodarska kriza, le nabrežinski srednji stanovi miže pred tem dejstvom. Delavci vemo, da je to krizo povzročila delniška družba »Cava romana«, in da jo tudi pospešuje z umazano konkurenco. Mali obrti so šteti dnevi, kapitalistično podjetje je bo uničilo in ne bo odnehalo prej, dokler ne postane absoluten gospodar velikega ozemlja. Že danes lahko opazimo odvisnost male obrti od kapitalistične družbe. »Cavi romani« ne primanjkuje nikdar dela, ker dela brez konkurence in nabrežinski malim obrtnikom oddaja semintja manjša dela, za kar so ji seveda ti hvaležni in poljubujejo roko, ki jih tepe. Mali obrtniki lahko sedaj spoznajo vso požrešnost kapitalizma in na svoji koži občutijo udarce kapitalističnega biča. Delavci, ki mislimo stvarno in trezno, smo že večkrat dejali malim obrtnikom: če imate kaj volje, združite se in uredite si lahko kar najboljšo svoje razmere. Ali te volje ni. — »Cava romana«, kakor vsako pristno kapitalistično podjetje, hoče uničiti tudi delavsko organizacijo. To pa povemo že danes kapitalistom okolo »Cave romane«, da so to prazne sanje. Če družba pokupi vse ozemlje, če uniči vso malo obrt, ob delavstvu se bo skrhalo njena sila. Delavstvo, ki ustvarja z delom svojih rok tej družbi ogromno premoženje, bo znalo varovati napram njej svoje pravice in staviti svoje zahteve. Delavci, tovariši! Če kapitalisti čuvajo svoje pravice, jih moramo mi tembolj. Če nas kapitalisti izkoriščajo, postavimo se jim po robu. Vsi do zadnjega se združimo v naši organizaciji in potem ne bodo ti gospodje več tako predrzni, da bi zavračali delavske tajnike, ki zastopajo delavske koristi. Gospoda Favetti in Benvenuto pa naj nikar ne mislita, da ju bomo ponižno prosili za vstop v njihovo pisarno. Znamo tudi zahtevati!

Balkanski in mednarodni položaj.

Velesile hočejo odškodovati Črno goro z 20 milioni frankov in s kosom obrežja. Avstrijska diplomacija ni prav zadovoljna s to rešitvijo, ki pa je skoraj videti kakor dognana stvar. Spori med zavezniki se nadaljujejo.

ČRNOGORSKI KONFLIKTI.

Posredovanje.

Pariz, 10. »Gaulois« trdi, da sta dobili Rusija in Italija od ostalih velesil naravnost pooblastilo, da se pogajata s kraljem Nikolom in mu ponudita važno finančno interitorialno odškodnino, ako se vda. Od rezultatov tega pogajanja pričakujejo rešitev črnogorskega vprašanja bolj kakor ob blokadi. »Echo de Paris« pravi, da je Črna gora že izrekla, da je pripravljena sprejeti kompromis na podlagi odškodnine.

Anglija in blokada.

London, 9. »Pall Mall Gazette« pravi, da se je Grey uprl avstrijski zahtevi, da se razširi blokada do Drača.

Kompromis se pripravlja.

Dunaj, 9. (Posebno poročilo.) V diplomatskih krogih menijo, da opusti Črna gora še zadnji hip svoj upor proti volji Evrope in sprejme ponudbe, katere sta ji v imenu velesil podali Rusija in Italija. Če ne bi Črna gora opustila svoje trme, ima Evropa še sredstva, da jo prisili na to. Oficijozno časopisje se poslužuje zelo oblastne pisave, katere pravi namen pa je ta, da prikrije Berchtoldovo retirado. Pogajanja, za katere so velesile pooblastile rimski in peterburški kabinet, pomenijo poraz avstrijske oficijalne politike, ki ni imela v svojem programu nikakršnih koncesij za Črno goro, ampak je zahtevala brezpogojno kapitulacijo. Odločilno vlogo je igrala Anglija, ki je hotela preprečiti avstrijsko ruski konflikt. Kakor se zdi, je avstrijska diplomacija iz tega dejstva črpala upanje, da bo Grey pritrdil vsem njenim zahtevam. Ali angleški državni tajnik je najprej prekrizal dunajske načrte s tem, da je postavil evropsko

akcijo namesto avstrijske. Potem se je Anglija postavila na stališče, da se morajo izrabi vsa sredstva, ki omogočijo mirno rešitev; kakor je zahtevala, da prizna Črna gora avtoriteto Evrope, tako je tudi hotela, da se Evropa ozira na interese Črne gore. Tako je razlagati, da je Anglija zadrževala Avstrijo, ki je zahtevala največjo naglico akcije. Koncesije, ki se ponujajo Črni gori, še niso natančno znane. Dejstvo, da obstreljevanje Skadra vključno odklanjajočemu odgovoru Črne gore faktično počiva, pa potrjuje mnenje, da so na Cetinju pripravljeni skleniti primeren kompromis.

Rešitev pričakujejo vsak hip.

Pariz, 10. »Echo de Paris« poroča, da teče pogajanje med Cetinjem, Rimom in Peterburgom prav ugodno in da je v najkrajšem času pričakovati zadovoljivo rešitev spora.

Anglija in Avstrija.

London, 10. V angleškem javnem mnenju narašča od dne do dne razburjenost proti avstrijski politiki, kateri pripisujejo vznemirjanje Evrope in egoistične namene na Balkanu. Neodvisno časopisje dvomi, da bi imela Avstrija Evropo za seboj, ako bi hotela nastopiti na Balkanu na svojo pest. Tudi od Avstrije — pravijo — se mora zahtevati, da respektira mir Evrope, ki ga ogrožuje vsak separaten korak na Balkanu. Če se zahtevajo v imenu evropskega mira velike žrtve od malih balkanskih držav, se sme v imenu tega mira zahtevati tudi majhna žrtve od velike Avstrije.

Blokada še ni razglašena.

Sutomore, 9. Mednarodne ladje pred Barom so včeraj dobile nalog, naj se pripravijo, da odplujejo pred albansko obalo. Na ladjih yr-

hovnega poveljnika admirala Burneya je bil admiralski svet. Prvijo, da je imelo brodogovje odpluti proti jugu, čim se poveljniki posameznih ladij vrnejo z oklopnice »King Edward«. Na konferenci admiralov je baje zlasti avstrijski poveljnik silil, da se pospeši proklamacija blokade, zadel pa je na odpor angleškega admirala. Avstrijskega poveljnika Njegovana je podpiral samo nemški poveljnik, tako da je ostal v manjšini napram Burneyu, s katerim sta glasovala Italijan in Francoz. Danes dopoldne še ni bil položaj razjasnjen. Ladje, ki so bile že od včeraj pripravljene za odhod, so še pred Barom, tako da se blokada še ni pričela. Od včeraj vzdržuje italijanska torpedovka živahen promet med italijanskim brodogovjem in italijanskim Brindisi. O polnoči je bil hud vihar z močnim deževjem. Nemška ladja »Breslau« je danes dopoldne odplula proti severu.

Gospodarski položaj Črne Gore.

Cetinje, 9. Po verodostojnih vesteh je Črna Gora finančno tako izčrpana, da je nadaljevanje vojne nemogoče, zlasti ker je ustavljena podpora Bolgarske, ki je doslej nosila del črnogorskih vojnihih stroškov.

Predlog veselil.

Pariz, 10. V diplomatskih krogih zatrjujejo, da bo londonska poslaniška konferenca sprejela sledeči predlog: Poveljnik Skadra Esad paša dobi od turške vlade določeno povelje, da izroči mesto mednarodnim četam, o katerih bo še konferenca poslaniškov sklepal, kako bodo sestavljene in koliko bodo štejele. Ako ne bo Črna gora na noben način ovirala te za dosego balkanskega miru nelzoglobne prisilne akcije ter umaknila svoje čete izpred Skadra, se ji obljubi, da ji preskrbi finančna komisija na način, ki se ima še določiti, dvajset milijonov frankov in da bo razun tega Evropa blagohotno uvaževala črnogorsko želje po razširjenju njenega obrežja.

Avstrijsko stališče.

Dunaj, 10. V tukajšnjih diplomatskih krogih taje, da se ponuja Črni Gori kakšna teritorialna odškodnina če opusti Skader. Zlasti pa pravijo, da je popolnoma izključeno, da bi dobila kaj obrežja, ker so severne in severovzhodne meje Albanije že določene. Slišati je da bi mogla Črna Gora v skrajnem slučaju dobiti kakšno odškodnino v novopazarskem sandžaku na račun Srbije. V poučenih krogih pa ne pripisujejo tem trditvam veliko pomena in pravijo, da so se veselele že takorekoč zedinile v tem, da dobi Črna Gora dvajset milijonov in pa kos obrežja. Pri tej akciji sta angažirani Italija in Rusija, katerih ne sme konferenca poslaniškov pustiti na cedilu, ker je imela ta akcija eminentno mirobiluben značaj. Sprožila jo je Italija, Baron Squitto je bil sam po nalogu kralja Vittorija Emanuela pri kralju Nikoli in ga je vprašal, kakšno stališče bi zavzemal napram takemu predlogu. Četudi ni znan njegov odgovor, je vendar nedvomno, da ni odklonil predloga, ker je italijanski poslanik na zadnji konferenci poslaniškov podal ta predlog oficijelno v imenu svoje vlade. V enakem zmislu je pa tudi Rusija posredovala na Cetinju. Ker stoji tudi Grey na stališču, da je taka kompenzacija mogoča in da se akcija Italije in Rusije ne more dešavulirati, se morajo dunajski diplomatje močiti in gre le še za to, na kakšen način se bodo kompenzacije za Črno Goro formulirale.

BELGRAD ZA RANJENE ČRNOGORCE.

Belgrad, 9. Časopisi objavljajo oklice, ki pozivajo prebivalstvo na zbirke za ranjene Črnogorce. Podpisani so že znatni doneski.

RUSIJA IN ČRNA GORA.

Kralj Nikola naj se vda Evropi.

Cetinje, 9. V poučenih krogih zatrjujejo, da je bil včerajšnji kronski svet sklican vsled posredovanja ruskega poslanika, ki je kralju Nikoli prijateljsko svetoval, naj se Črna Gora v skaderskem vprašanju priklani s tako rešitvijo, ki vpoštevava voljo Evrope. Skliceval se je na to, da je Rusija Črni Gori vedno tako svetovala in upozarjala na škodljive posledice, ako bi Črna Gora kljubovala sklepom Evrope. Kronskega sveta v konaku so se udeležili vsi princji in člani vlade. V razgovor so prišla tudi važna naznanila srbske vlade.

BOJKOT AVSTRIJE.

Belgrad, 10. Agitacija za bojkotiranje avstrijskega blaga se intenzivno nadaljuje ne le tukaj, ampak tudi v Soliju in v Atenah. Nastopanje Avstrije zoper balkanske države razburja vse kroge. Zagovorniki Avstriji prijazne politike, ki so dobivali vpliv zlasti odkar je Jovanović poslanik na Dunaju, so deloma osamljeni, deloma so sami obupali, da bi Avstrija še opustila svoje protisrbsko stališče. Tudi na Bolgarskem smatrajo Avstrijo za sovražnika balkanskih narodov. Dasi se je zlasti zaradi silistijskega vprašanja pomnožilo nezaupanje do Rusije, se je še bolj povečala averzija do Avstrije, katero smatrajo za začetnico rumunskih zahtev in kateri tudi pripisujejo oviranje miru s Turčijo. Iz podobnih razlogov so na Grškem slabo razpoloženi za Avstrijo, ki jo imajo še bolj za nasprotnico kakor Italijo. Po vseh treh deželah se organizirajo posebni odbori, ki nadzorujejo nakupovanje ter hočejo proglasiti vsakega trgovca, ki kupi avstrijsko blago, za izdajalca ter objaviti vsa imena takih trgovcev. (A la bon-heur! To so zlahtni sadovi naše »prestižne« politike! In dični Berchtold jih seveda ni mogel slutiti!)

Belgrad, 10. Trgovska zbornica se ni oficijelno pridružila bojkotu avstrijskega blaga. (To bo pa veliko izdalo!)

MIR.

Peterburg, 10. Neki balkanski poslanik je dobil obvestilo, da bo preliminarni mir s Turčijo te dni podpisan, najbrže pri Cataldži. Potem se snidejo balkanski vladarji in ministri v Solunu, da se podpiše balkanska zveza in razdeli plen. Tukaj upajo, da pospeši mir tudi rešitev skaderskega vprašanja.

RUSKI POSLANIK PRI ŠUKRI PAŠI.

Sofija, 10. Ruski poslanik Nehljudov je včeraj obiskal turškega generala Šukri pašo in je dlje časa konferiral z njim. V političnih krogih mislijo, da ga je naprosil, naj posreduje pri Porti, da se ustavi sovražnosti v zmislu Rusije.

ALBANSKO VPRAŠANJE.

Anglija in Albanija.

London, 10. V londonskem časopisju se opazuje vedno večja vznemirjenost zaradi bodoče Albanije. Izreka se dvom, če bodo Albanci sposobni za upravo tako velikega ozemlja, kakršno so jim veselele priznale, da zadovolje Avstrijo. Tuptam se že javlja vprašanje, kaj bo, če bo Albanija nesposobna za samostojno življenje. »Daily News« pravijo: »Reklo se je, da mora biti Albanija dovolj velika za neodvisen razvoj. Vprašanje je, če ni bil ta problem namenoma napačno stavljen, in če ne bi bilo umestno reči, da ne sme biti Albanija prevelika za samostojen obstanek. Že preden je nova država konstituirana, se javljajo hudi spori. Kaj bo, ako nastane v Albaniji duplikat kakšne južnoameriške države? Ali si ne bo tedaj kakšna »mati Albanije« pripisavala pravico, da napravi red, kar bi dosegla najenostavneje, ako bi pohrustala Albanijo? Kje ostane tedaj glasovito evropsko ravnotežje in kaj bo tedaj s slovo veselil in z mirom Evrope? ... Nekateri listi pozivajo londonsko konferenco, naj izreče nevtiralnost Albanije, drugi pa priporočajo, da se pridruži balkanski zvezi.

Nov pretendent.

London, 10. »Daily News« trdijo, da imenujejo zopet novega kandidata za bodoči albanski prestol. To ima biti neki norveški princ, čigar ime se še zatajuje. »Journal« pravi, da podpira Avstrija kandidaturu tega neznanega princa.

Srbi v Albaniji.

Belgrad, 10. V tukajšnjih političnih krogih pravijo, da je balkanska zveza sklenila, da Srbija tako dolgo ne zapusti Albanije, dokler ji albanska država ne povrni 130 milijonov okupacijskih stroškov. Ker se to najbrže ne zgodi prav kmalu, mora vzdrževati v Albaniji močne posadke.

ALBANSKI KONGRES V RIMU.

Rim, 9. Odbor, ki sklicuje albanski kongres, je razposlal vabila za udeležbo. Kongres ima zborovati od 21. do 26. aprila. V razglasu pravijo sklicatelji, da se je začetek kongresa, ki je bil izprva določen za 15. aprila, odgodil po prihodu predsednika provizorične albanske vlade izmajji Kemal bega, da dobe tudi rojaki v daljavi priliko za udeležbo. V krogih, ki imajo stike z Albanci, trdijo, da ima biti ta kongres protitež proti tržaškemu, o katerem so tukaj še vedno prepričani, da ga je aranžirala avstrijska vlada. Po izjavah albanskih odposlancev je razvidno, da se v Albaniji boje prevelikega avstrijskega vpliva, ki bi iz navidezne avtonomne Albanije lahko napravil avstrijsko provincijo.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Peterburg, 10. Danes bo tretja in menda zadnja seja tukajšnje konference poslaniškov. Francija hoče baje predložiti neki kompromis, ki bo sprejet.

Dunaj, 10. Tukaj pravijo, da bo trozveza predlagala, da dobi Bolgarska Ohrido in Bitolje kot odškodnino za Silistrio. (Kdo pa daje to »odškodnino«?)

BALKANSKA ZVEZA.

Mučne polemike.

Sofija, 10. »Večerna Pošta« objavlja članek, ki je zelo značilen za množične spore med zavezniki in je napravil med prijatelji zveze jako mučen vtisk. List pravi, da Bolgarska pač ne bo ostala zaveznica srbskega naroda izza srbskih napadov na Bolgarsko, ki se vede huje kakor kakšen sovražnik. Tudi Grki — pravi omenjeno glasilo — ne zaslužujejo zaupanja izza mnogih žalostnih dogodkov v Solunu. Bolgarska, ki nima prijateljev, kakor jih imajo Srbija, Črna Gora in Grška, naletava zaradi miru na velike težave, ker si ni znala izbrati prijateljev. Pred vojno se je vedla Bolgarska skrajno ljubezljivo napram vzajemni trojici, zlasti napram Rusiji, kakor da je takorekoč pozabila na trozvezo. Sedaj je Bolgarska yznenmirjena zaradi rezultata miru, kajti oni, od katerih je pričakovala podpore, so ji nasprotni. Bolgarske želje so v nasprotju z aspiracijami vzajemne trojice. Bolgarska ne more pričakovati novih uspehov v senci Rusije, ki je veliko bolj zvezana s Srbijo kakor z Bolgarsko. Lastni interesi narekujejo Bolgarski, da se približa trozvezi. Češev naj izpremeni politiko, da reši Bolgarsko njenih krivih zaščitnikov.

Komitadžije se oglašajo.

Solun, 10. Ker se Srbija brani zapustiti kraje, ki imajo po prejšnjih pogodbah pripasti Bolgarski, in vsled Sasonovih izjav (?) je revolucionarni macedonski komite zelo vznemirjen in izjavlja, da so komitadžije pripravljeni eventualno nastopati na svojo pest. Srbiji se na noben način ne bo dovolilo, da trajno ostane v teh krajih. Komitadžije so pripravljene, da se za to žrtvujejo, če je treba.

SRBSKO-BOLGARSKA POGODBA.

Frankobrod, 9. »Frankf. Ztg.« trdi, da je vest dunajske »Allg. Ztg.« o srbsko-bolgarski zvezni pogodbi napačna. Zlasti ni res, da velja zveza le za vojno s Turčijo, ne pa za vojno s kakšno drugo državo. »Frankf. Ztg.« pravi, da ima svoje poročilo iz popolnoma zanesljivega vira.

SULTANOVA USODA.

Ko se podpiše mir, bo odstavljen.

Turin, 10. »Stampa« poroča iz Carigrada: Po revolucionarnem načrtu vojaške lige, ki se ima izvršiti po sklenjenem miru, je tudi odstavljenje sultana, ki »pojde delat družbo Abdul Hamidu«. Komaj je verjetno, kako globoko je padla v Carigradu cesarska avtoriteta. Po smehljivo pripovedujejo, da je njegovo veličanstvo poslalo četam pri Cataldži cigaret. Silno mu zamerijo, da se ni toliko ojunčil, da bi bil šel obiskat vojaštvo, kar bi bilo napravilo na uboge anatolske kmete neprecenljiv vtisk. Za sultana mislijo imenovati Abdul Medžida, brata sedanega prestolonaslednika, čigar inteligenco smatrajo prav tako za ničev kakor ono Muradovega sina Sabah Edina in Mahmudovega brata Vah Edina. Povsod vlada velika vznemirjenost. Sultanova palača Dolma Bagdže je vsa obdana od vojaštva. Tudi Visoko Porto straži 5000 vojakov.

Odstavljen vali.

Carigrad, 10. Veliki vezir je odstavil valija v Vanu Izet bega, katerega je tožil armenski patriarh, da je molče trpel preganjanje Armencev v svojem vilajetu.

GENERALSKI SESTANEK.

Dunaj, 9. Iz Budimpešte poročajo, da je bil snoči v ondnotnem »Grand Hotel Hungaria« generalni sestanek, katerega so se udeležili domobranski minister Hazai, armadni nadzornik general pehote Frank, zborna poveljnika Kőrös in Boroević ter okrog štrideset visokih častnikov.

AVSTRIJA SE PRITOŽUJE.

Berlin, 10. »Tägliche Rundschau« trdi, da se hoče avstroogrška vlada prijateljsko pritožiti v Peterburgu zaradi zadnjega govora grofa Bobrinskega in upozoriti na nevarnost takih agitacij. (To bi bila pač prav avstrijska pritožba. Berchtoldovi ljudje morajo biti pravi otroci, če še ne vedo, da je prepoved vedno bolj nevarna od agitacije. Klobasanje Bobrinskega na bo povzročilo vojne med Avstrijo in Rusijo, če ne bodo na Dunaju pripisovali eksaltiranemu več važnosti, kot mu gre. Čemu torej povečavati njegov pomen?)

Prepovedane demonstracije.

Dunaj, 10. Iz Peterburga poročajo, da se slavofilske demonstracije, ki imajo ost nele proti Avstriji, ampak tudi proti oficijelni ruski politiki, ne bodo več dovoljevale.

ANKETA O ŠOLSKIH ZDRAVNIKIH.

Dunaj, 10. V dunajski zdravniški zbornici se je včeraj začela anketa o uvedbi šolskih zdravnikov v Avstriji. Funkcionar zbornice je v pozdravnem govoru omenjal, da so v naučnem ministrtvu v polnem teku priprave, da se splošno uvedo šolski zdravniki. Anketa bo trajala še danes in jutri.

SLOVENSKI ROMARJI V RIMU.

Rim, 9. Zvečer je dospelo 650 slovenskih romarjev v Rim iz Kranjskega, Primorskega, Koroškega in Štajerskega. Vodi jih ljubljanski škof Jeglič. Upanje, da vidijo papeža, se je izjalovilo, ker je papež tako nevarno bolan, da ne puste nikogar k njemu, niti njegovih sester.

ŠPIONAŽA.

Budimpešta, 9. O aretaciji učitelja angleščine Brabure, ki je pravzaprav ruski ulanski častnik in ki ga imajo za špiona, poročajo sledeče v podrobnosti: Zadnje sredo so v Zagrebu prišli dva Rusi, pri katerih so našli važne beležke o dislokacijah zagrebskega vojnega zbora in o posebnih določbah posameznih čet za slučaj vojne. Aretacija teh dveh vohunov je pokazala sled za Baburom. Pri njem so našli važne beležke, o katerih pravijo strokovnjaki, da so mogle biti znane samo častnikom generalnega štaba. Policija marljivo išče so-krivce.

BRAMBNA RAZPRAVA V NEMŠKEM DRŽAVNEM ZBORU.

Državni kancelar se umika.

Berlin, 9. Državni zbor je danes zaključil razpravo o brambni predlogi, ki je odkazana proračunskemu odseku, in vzel v pretres predlogo o pokritju izdatkov za brambno »reformo«.

Iz debate je omeniti nastop Alzačana Haegyja, ki se je izrekel zoper brambno predlogo, češ da vse prebivalstvo Alzacije in Lorene obsoja, da služi alzaško-lotarinsko vprašanje za pretvezo vojnihih hujskarij. Odklonilo stališče socialnih demokratov je utemeljeval sodr. dr. Frank, ki je zaključil z izjavo, da bo za varnost države najbolje poskrbljeno, ako se reformira reakcionarni pruski volilni red in če se odpravijo izjemni zakoni proti Poljakom.

Državni kancelar Bethmann-Hollweg je na to tolmačil svoj zadnji govor in — retiriral. Iz panslavističnih pojavov v sedanjih balkanskih krizi — je dejal — je del nemške publicistike sklepal na bodoči spopad slovansva in germanstva. V svojem govoru sem protestiral proti temu geslu in svaril pred njim in tudi danes svarim z vsem poudarkom. Geslo zamenjuje panslavistične struje s slovansko raso, ta pa je — kakor germanska — razdeljena po različnih deželah in živi v stikih z drugimi narodnostmi. Živji, Geslo je krivo tudi za to, ker ni realnega nasprotja med nami in Rusijo. Nato je drž. kancelar zavračal očitke, da je brambna predloga sad politikujočih generalov, in je izjavil, da je brambna predloga složno delo vlade in generalnega štaba.

Po zaključku o brambni predlogi je nastal velik vihar, ker je bavarski vojni pooblaščenec generalni major Wenniger izrekel klerikalnem posl. Häuslerju obžalovanje, da je kritiziral razmere v armadi na način, ki mu je donesel pohvalo skrajne (socialno demokratične) levice. Ob viharjem odobravanju klerikalnega centra in vse levice, sta socialna demokrata Ledebour in Frank zavrnila predrzno opazko impertinentnega oficirja.

Nato je finančni minister Kuhn utemeljeval predlogo o pokritju izdatkov in opravičeval enkratne davek od imetja v znesku ene milijarde, ki zadene — izjemoma! — tudi vladajoče kneze. Ta grenki davek pa je imovitim slojem takoj osladil, da se enkratno obdavčenje imetja zgodi enkrat in nikoli več.

Prihodnja seja bo jutri.

PRED SPLOŠNO STAVKO V BELGIJI.

Bruselj, 10. Prebivalstva se vedno bolj polšača strah pred splošno stavko in se pripravljajo na stavko, kakor da bi prišel 14. aprila sovražnik v deželo. Uslužbenci cestne železnice so se včeraj tudi izrekli za stavko. Na ti-soče otrok stavkujočih je včeraj odpotovalo na severno Francosko v zapadno Nemčijo, na Holandsko in Anglesko. V nekaterih tekstilnih tovarnah so delavci že prenehali z delom. V antwerpenski luki ni življenje več tako živahno in od ponedeljka dalje ne bo odplula nobena ladja več. Pri bakljadi vojaštva, na čast kralju, je prišlo do velikih demonstracij za enako in splošno volilno pravico. Kralj ne bo posredoval za preprečitev stavke.

PAPEŽEVA BOLEZEN.

Rim, 9. Danes zjutraj je bil papež prost mrzlice. Profesor Marchiafava in dr. Amici sta skupno obiskala bolnika. Vizita je trajala pet četrt ure. Papež je slab in odklanja jedila, tako da ga morajo sorodniki siliti, da zavžije vsaj malo mleka ali kakšno jajce.

Odpovedani sprejemi.

Rim, 10. Spozorumno s kardinalom državnim tajnikom Mery del Valom so odpovedani za ves mesec april sprejemi v Vatikanu.

Sorodniki so obveščeni.

Milan, 10. »Corriere della Sera« poroča iz Rima: Snoči (v torek) ob 11. so brzojavili papeževim sorodnikom v Mantovo in Riese, da naj bodo pripravljeni, če dobe poziv, da pridejo v Rim.

Papeževa družba.

Rim, 10. Edine osebe, ki se smejo približati papežu razun zdravnikov, so monsinjor Bresan, monsinjor Pescini in papeževe sestre.

Nevarno stanje.

Rim, 10. »Osservatore Romano« sicer trdi, da se je papežovo stanje zboljšalo; toda v vaticanskih krogih pravijo, da je še vedno nevarno. Zdravniki upajo, da preboli krizo, ali najmanjša nepaznost lahko uniči upanje. Včeraj niso pustili k papežu njegovih sester, ker se boje, da bi mogle s kakšno nepremišljeno besedo izdati svoj strah.

Rim, 10. Papežovo stanje je zelo nevarno. Zdravniki so dognali nevarno srčno slabost in veliko beljakovine v vodi.

Regentstvo?

Rim, 10. Neki tukajšnji list meni, da bo za dobo papeževega okrevanja, ki bo vsekakor trajalo več mesecev, nastavljeno regentstvo. Po vesteh iz poučenih krogov pa nikakor ni misliti na to; papež sam ne bi nikakor dovolil, da se skriči njegova osebna avtoriteta.

SASONOV HOČE DEMISIONIRATI.

Peterburg, 10. »Rječ« poroča, da je hotel Sasonov zaradi vztrajnih napadov slavofilskih krogov demisionirati. Ali v merodajnih krogih smatrajo v sedanjem hipu osebne izpremembe na vodilnih mestih za nedopustne.

GRŠKI PARLAMENT.

Atene, 10. Ministrski svet je sklenil sklicati zbornico na ponedeljek.

TURŠKI BOLNI VOJAKI.

Carigrad, 10. Časopisi javljajo, da je prišlo na parnikih 800 bolnih vojakov v Carigrad.

Koroško.

— Tuja samomorilka. V ponedeljek okoli tri četrt na 8 je skočila v kanal med Celovcem in Vrbskim jezerom približno 800 korakov od kamenitega mosta nezna mlada, čedno oblečena ženska. Ko so jo pasanti videli, je plavala sredi kanala in klicala na pomoč. Metali so ji v vodo vrvi in lestve, toda ona jih ni dosegla. Končno se je slekel neki vojak in je skočil v vodo. Privlekel je utoplenko s pomočjo neke deske na breg. Utoplenka je izpovedala do sedaj samo to, da je prišla iz Ljubljane na Zgornjem Štajerskem obiskat svoje sorodnike v Celovcu. Vsled spora z njimi je poskusila samomor. Oddali so jo v zasebno oskrbo.

Umetnost in književnost.

Spomladanska umetniška razstava se odpre mesca maja. K udeležbi se vabijo slovenske umetniške skupine, kakor tudi posamezni slovenski umetniki. Razstavljalni pogoj so razvidni iz prijavnih listov, ki se dobe pri slikarju R. Jakopiču. Zadnji rok za prijavo je 20. april, za vpošiljatev 25. april. Prijave sprejema R. Jakopič, Ljubljana, Turjaški trg 2: umetnine pa naj se pošljejo na: Umetniški paviljon R. Jakopiča, Ljubljana, Latermannov drevored.

Novo Cankarjevo delo. V založbi Lav. Schwentnerja v Ljubljani je izšla »Ljubzenska pravljica« Iv. Cankarja: Milan in Milena. Cena broširanemu izvodu 2 K 50 v, v platno vezanemu 3 K 50 v. Oceno objavimo v eni prihodnjih številki.

Novice.

* **Državi nevaren »krof« (golša) ali estetični čut Amerikancev?** V zvezi s tem visokopoličnim brzojavkom, ki so se menjavale med avstrijskim trgovskim ministrstvom in c. kr. generalnim konzulom v Novem Jorku, se vendar ni posrečilo zali Mariji Voetter, ki je več tednov sedela na Ellis Islandu, da bi smela stopiti v deželo neomejene možnosti. Mlada dama, hči računskega svetnika v trgovinskem ministrstvu na Dunaju, ki je nameravala Ameriko samo za nekaj časa posetiti, je bila v zvezi temu, da je z denarjem dovolj preskrbljena, izključena in to zaradi tega, ker ji raste — golša (krof). Dasi ravno je gospodična trdila, da dotična »spaka« ni krof, marveč debel vrat od napornega petja, in dasiravno so avstrijska družba in avstrijski konzul vse storili, da bi dekle smelo v deželo, bile so iz Washingtona odbite vse prošnje. Sedaj je dama z »Zealand« nastopila prisiljeno popotovanje v domovino in Amerika je rešena preteče nevarnosti in estetični čut Amerikancev ne bo užaljen.

* **Morski razbojniki so napadli angleški parnik.** Z revolverji oboroženi pirati so se kot potniki prikradli na angleški parnik »Tajon«, ki vozi po reki Hsijangu. Piratje so ubili kitajskega krmarja in ustavili ladj. Nato so povezali kapitana, prvega častnika in enega inženirja, enega potnika so ubili, štiri ranili, nato so oplenili več kabin. Razdeljavši stroje so z bogatim plenom v čolnu pobegnili.

* **Nezgodna in samomor.** 21letna hčerka polkovnikove vdove pl. Schulz v Steglitzu pri Berlinu se je igrala z revolverjem. Revolver se je sprožil in dekle se je zgrudilo mrtvo. Mati je bila tako žalostna, da je izvršila samomor.

* **Pred splošno stavko v Belgiji.** V Charleroi je bilo velikansko demonstracijsko zborovanje delavcev za splošno in enako volilno pravico. Meščansko časopisje je cenilo število udeležencev na 50 tisoč. Pri obhodu so nosili pred sprevodom orjaško zastavo z napisom: »Vojaki, ne streljajte na mirno stavkujoče delavce!« V velikem industrijskem kraju Verviers se je pečala konferenca delavcev s pripravi za stavko. Konferenca je sklenila, da mora biti potek stavke popolnoma miren in da se v gostilnah, kamor bodo zahajali stavkujoči, ne smejo točiti alkoholnih pijač. V mestu Centre je sklenil upravni svet zadruga »Progrès«, da morajo biti v času stavke vsi »Delavski domi« ob 6. zvečer zaprti.

* **Samomor v sodni dvorani.** V sredo je bil pri zagrebškem sodišču obsojen 26letni delavec Franc Pohl zaradi tatvine na sedem let ječe. Ko so ga hoteli odpeljati iz sodne dvorane, je hitro potegnil nož in se sunil trikrat prav globoko v prsi. Ves okrvavljen se je zgrudil.

* **Obsojen katehet.** Sebestih, katehet v Polni, je rekel šolski učenci, da je propadlo dekle, zato so ga dekličini starši tožili zaradi razžaljenja časti. Sodišče je kateheta obsodilo na 30 kron.

* **Pretresljiva rodbinska tragedija.** V reki Varnov pri Rostoku na Pruskem so dobili dva mrtva dečka, ki sta imela na rokah privezane velike kamne. Nekaj ur potem je pa legel trgovec Oto Blatt na železniški tir, kjer ga je povozil vlak. Zapustil je pismo, iz katerega so izvedeli, da je Blatt oče dečkov, ki so jih bili potegnili iz vode. Blatt je bil potopil svoje sinove, a tretjega doslej še niso našli.

* **37.000 metrov visoko.** O balonu za opazovanja, ki je — seveda brez ljudi — dosegel višino 37.000 metrov, poroča ravnatelj observatorija v Paviji, gospod Gamba. Balon je bil iz najboljšega kavčuka, napolnjen z vodikom in da se padec omili, je imel tudi primerno obrambno sredstvo. Termometer je zaznamoval v različnih višinah naslednje toplote: v višini 12.385 metrov 55 in pol pod ničlo, v višini 19.730 metrov 56,9 stopinj in v višini 37.000 m le 51,6 stopinj pod ničlo. Že dlje časa je znano, da ni v najvišjih višinah najnižja temperatura. Zračni pritisk v višini 37.000 metrov je znašal le 3 milimetre. Balon je rabil 1 uro 18 minut, da je dosegel višino 37.000 metrov. Ko je razpočil, je počasi padel na zemljo. Dobili so ga 40 kilometrov proč od kraja, kjer so ga izpustili.

* **Iz krvavih bojev v zapadnovirginijskih premogovnikih.** Sodružica »Mati« Jones, sivo-lasa sedemdesetletna boriteljica za pravice delavcev, katera je znana pod imenom »angeli rudarjev in premogarjev«, je te dni na zatožni klopi pred vojnim sodiščem v Paint Creek Junction, W. Va. Ž njo vred je 49 premogarjev obtoženih sokrivde umora. Znano je, da divja že nad leto dni prava državljanska vojna v Paint Creek in Cabin Creek distriktoma v West Virginiji, kjer so ravno toliko časa premogarji na štrajku. Guverner je v omenjenem kraju že trikrat proglasil vojno stanje in miličarij strahuje uboge premogarje in njihove družine, odkar traja štrajk. Poleg miličarjev so pa premogovne družbe oborožile s puškami stavkokaze in posebno tolpo stražnikov. Na gričih okrog premogokopa so miličarij nastavili strojne puške in v neprestanih bojih je padlo do danes okrog petdeset oseb. Med njimi je več najtjih hlapcev premogovnega kapitala, a pretežna večina je premogarjev, ki so jih pobili miličarij. Mati Jones se je mudila med štrajkarji blizu tri mesece; ves čas je navduševala delavce k vztrajnosti in pogumu. Končno so jo zaprli z 49 premogarji vred, češ da je huj-skala in indirektno povzročila številne poboje. Zagovornik obtoženih premogarjev in matere

Jones F. M. Matheny je v svojem zagovoru vprašal: »Ali je vojna umor? Ako človek ubije človeka iz osebnega zadoščanja, je to umor. Toda ako človek ubije človeka v vojni, jeli to tudi umor v očeh justice? Guverner je proglasil v štrajkarskem okolišu vojno stanje, torej vojno; v tem stanju so štrajkarji streljali, ne kot napadalci, temveč v obrambi, ker je bila vojna.« O izidu te pravde bomo poročali.

* **Posvetil mu je.** V saški vasi Seifhennersdorf je sedelo nekaj mesarjev in župnik. Med mesarji je bil tudi mešetar, ki je preskrboval daleč naokolo mesarje z živino. Pogovarjali so se o draginji mesa in župnik je v svoji ljubeznivosti dejal, da mesarji niso povzročitelji draginje, temveč prekupevalci. Ni pa vedel, da sedi med mesarji tudi prekupevalec. Ta pa se je na župnikove besede takole pošalil: »Da, gospod župnik, če bi dobivala naša fara besedo božjo iz prve roke, potem bi bila tudi za deset do enajst tisoč mark cenejša.« Župnik je izginil kakor kafa.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Poslano.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

IX. zadržno leto. 7523 članov

Mesečni račun.

Razpečano blago:

Zadržna doba 1911-1912: 1912-1913:

le proti znamkam	skupno
Julij kron 85989-77	kron 117834-47
August " 83176-99	" 122091-91
September " 93174-89	" 143177-34
Oktober " 99190-41	" 201921-76
November " 98484-55	" 210598-68
December " 109368-77	" 213325-53
Januar " 110449-27	" 201433-93
Februar " 104572-98	" 200029-36
Marec " 120015-59	" 263469-82
K 904423-22	K 1672964-51

Od 1. julija 1912 do 31. marca 1913 razdelilo se je podpor v slučajih bolezni ter vdovam in sirotam umrlih članov za 9334 62 kron.

Od 1. julija 1912 do 31. marca 1913 se je izdalo na dividendah 22243 40 K.

Skupna vsota skladišča oblek:

od 18. septembra 1912 do 31. marca 1913.	
Oddelki: Konfekcija	K 83616-59
" manufaktura	" 63221-38
" obuvala	" 34503-47
" pokrivala	" 15635-30
	K 196976-74

V Trstu, dne 31. marca 1913.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 8

T. Z. Z. O. Z.

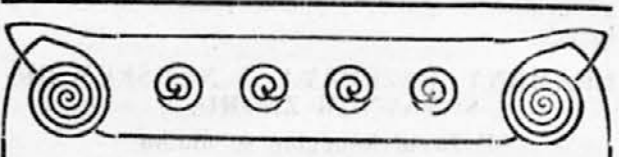
Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za . . . shode in veselice. . .

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, . . . muzikalij itd. . .

Stereotipija. ☐ Litografija.

Kavarna

Unione v Trstu

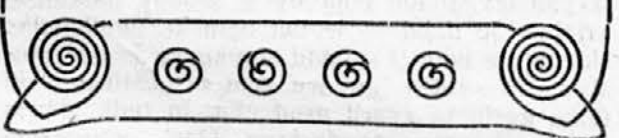
ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Vezana „Zarja“

v polletnih knjigah za leto 1911 in 1912 se dobi. Cena vsake knjige K 14.—

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi „Zarje“ v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Radioaktivno termalno kopališče

Toplice na Kranjskem

Sezija od 1. maja do 1. oktobra.

Postaja dolenske železnice Straža-Toplice. Akratov vrelc 38°C, ki daje vsaki dan čez 30.000 litrov radioaktivne termalne vode. Zdravljenje s pitjem in kopanjem; izredno uspešno proti putiki, revmi, neuralgiji (trganju), ženskim boleznim in drugim. Velika kopališča, posebne in močvirne kopeli. Elektroterapija in masaža. Ravnateljstvo; Kopališki zdravnik dr. Konstantin Konvalinka. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Bogato opremljene sobe. Izborne in cene restavracije. Prospekte in pojasnila daje brezplačno kopališka uprava.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

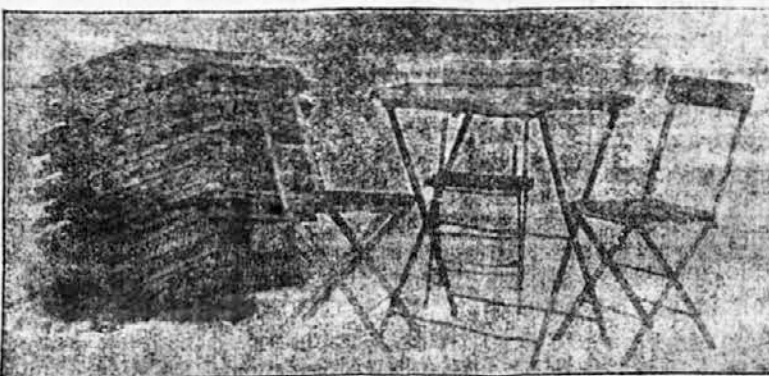
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. jutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. zvečer. — **Odpušeni roki** so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

IVAN ZORKO

Izdelovalec skladnih železnih stolov, miz in klopi

Glince štev. 220 pri Ljubljani.

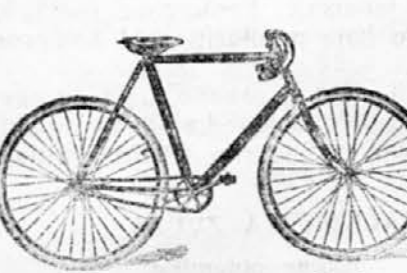
Izdelujejo se v poljubni velikosti in barvi po nizki ceni. Te vrste stoli, mize in klopi so pripravljeni za gostilne, kavarne, salone, dome, društvene prostore, čitalnice, zborovalnice itd. ter so trajni in trpežni. Priporoča se za mnogo-brojna naročila. Ceniki se pošiljajo zastonj in franko.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štev. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovenski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejše. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so nepodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotinam namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 58 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.738.740-70 Kapital in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.695 77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prost